

Kangos Kultur- och ekologiskola

Org.nr. 897600-8238

Beslut efter uppföljning för förskoleklass, grundskola och fritidshem

efter tillsyn i Kangos Kultur- o ekologiskola
belägen i Pajala kommun

Skolinspektionens beslut

Föreläggande vid vite

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 och 27 §§ skollagen (2010:800) den ideella föreningen Kangos Kultur- och ekologiskola, organisationsnummer 897600-8238, att vid vite av 300 000 kronor senast **den 3 augusti 2020** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

En delredovisning av hur arbetet fortskrider ska vara Skolinspektionen tillhanda senast den **30 april 2020**. Delredovisningen ska innehålla en beskrivning av påbörjade och genomförda åtgärder i arbetet med att avhjälpa påtalade brister.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart. Om Kangos Kultur- och ekologiskola inte följer detta föreläggande kan Skolinspektionen ansöka hos förvaltningsrätten om utdömmande av vitet.

Skolinspektionen vill framhålla att huvudmannen enligt 2 kap. 8 § skollagen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar. Huvudmannens tillstånd att bedriva grundskoleutbildning inom skolväsendet vilar på huvudmannens förutsättningar att följa bestämmelserna för utbildningen.

Nedan redovisas de åtgärder som Skolinspektionen anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Kangos Kultur- och ekologiskola inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Elevens behov av särskilt stöd utreds skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt eller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. (3 kap. 7 § skollagen)
- Elever som är i behov av särskilt stöd ges stöd på det sätt och i den omfattning som utredningen har visat att de behöver. (3 kap. 7–12 §§)

skollagen; Förordning [SKOLFS 2010:37] om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet [Lgr 11], 2.8 Rektorns ansvar)

- När det gäller särskilt stöd följs insatta åtgärder upp och utvärderas. (3 kap. 9 § skollagen)

Åtgärder

- Se till att rektorn upprättar rutiner för arbetet med särskilt stöd som omfattar när och hur skolpersonal ska anmäla till rektorn att en elev kan vara i behov av särskilt stöd, vem som ska ansvara för utredningen av en elevs behov av särskilt stöd, hur samråd ska ske med elevhälsan samt riktlinjer för vad som behöver ingå i en utredning. Rektorn ska informera skolpersonalen om rutinerna.
- Se till att rektorn tillsammans med lärare och personal i elevhälsan gör en genomgång av samtliga elever och sammanställer en lista över elever som riskerar att inte nå kunskapskraven trots att de getts stöd i form av extra anpassningar. Rektorn ska, beträffande en elev som har förts upp på listan, se till elevens behov av särskilt stöd utreds och att samråd sker med den del av elevhälsan som har specialpedagogisk kompetens.
- Se till att utredningar om särskilt stöd innehåller en kartläggning av elevens skolsituation på individ-, grupp- och skolnivå samt en pedagogisk bedömning av om eleven är i behov av särskilt stöd, och i så fall vilket behov av särskilt stöd eleven har.
- Se till att åtgärdsprogram innehåller konkreta och utvärderingsbara åtgärder för arbetet med det särskilda stödet, så att det framgår på vilket sätt och i vilken omfattning eleven ska få stöd. Av åtgärdsprogrammet ska vidare framgå vem eller vilka som ansvarar för åtgärderna samt när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen.
- Se till att rektorn fattar beslut om anpassad studiegång där det framgår vilka avvikelser beslutet innebär från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen.

Bedömning och betygssättning

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Kangos Kultur- och ekologiskola inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Beslut om betyg ska dokumenteras i en betygskatalog (6 kap. 10 § skolförordningen, Skolverkets föreskrifter om betygskatalog [SKOLFS 2011:123]).

Åtgärder

- Se till att iordningställa en betygskatalog som är utformad i enlighet med Skolverkets föreskrifter om betygskatalog, SKOLFS 2011:123.

Förutsättningar för utbildningen vid skolenheten

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Kangos Kultur- och ekologiskola inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Huvudmannen ser till att det på grundskoleenheten finns tillgång till elevhälsa för eleverna i förskoleklass och grundskola, så att den kan användas främst förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevernas utveckling mot målen. (2 kap. 25 § skollagen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Huvudmannen ser till att det vid grundskoleenheten erbjuds och anordnas modersmålsundervisning till alla elever som tillhör någon av de nationella minoriteterna och för de elever som i övrigt har rätt till detta. (10 kap. 7 § skollagen; 5 kap. 10 § skolförordningen)
- Undervisningen utgår från och omfattar målen i läroplanen och respektive kursplan. (1 kap. 11 § skollagen; Lgr 11, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 5. Kursplaner, 5.7.4 Modersmål – meänkieli som nationellt minoritetsspråk; Skolverkets föreskrifter [2011:19] om kunskapskrav för grundskolans ämnen)

Åtgärder

- Se till rekrytera eller ingå entreprenadavtal så det finns sådan tillgång till psykolog och personal med specialpedagogisk kompetens att psykologiska och specialpedagogiska insatser ingår i elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete.
- Se till att erbjuda modersmålsundervisning i meänkieli till elever som tillhör den nationella minoriteten. Se även till att kursplanen och kunskapskraven i meänkieli ligger till grund för lärares planering och genomförande av undervisningen samt betygsättning.

Utveckling av utbildningen vid skolenheten*Bedömning av brist*

Skolinspektionen konstaterar att Kangos Kultur- och ekologiskola inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Huvudmannen och rektorn följer upp resultat inom utbildningen, och dokumenterar denna uppföljning. (4 kap. 3–6 §§ skollagen; Lgr 11, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 3. Förskoleklassen, 4. Fritidshemmet)
- Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar huvudmannen och rektorn om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna. (4 kap. 3–6 §§ skollagen)
- Huvudmannen och rektorn planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras. (4 kap. 3–7 §§ skollagen)

Åtgärder

- Se till att på huvudmanna- och skolenhetsnivå genomföra ett systematiskt kvalitetsarbete avseende utbildningen i **förskoleklassen** respektive **fritidshemmet**, i detta ingår att:
 - a) Dokumentera en beskrivning och bedömning av i vilken grad utbildningen i förskoleklassen respektive fritidshemmet når de nationella målen (måluppfyllelse), både utifrån hur väl elevernas förmågor utvecklas och utifrån åtgärder som vidtas i undervisningen. Med de nationella målen avses här de övergripande mål som framgår av läroplanens del 2 (2.1–2.6) samt förskoleklassens syfte i läroplanens del 3 respektive fritidshemmets syfte i läroplanens del 4.
 - b) Sammanställa information om hur verksamhetens förutsättningar och genomförande påverkar måluppfyllelsen. Förutsättningarna kan vara materiella (t.ex. lokaler, utrustning och läromedel), personella (t.ex. utbildning, kompetens och personaltäthet) och organisatoriska (t.ex. styrning och ledning, arbetslag och gruppindelningar). Genomförande/arbetsprocesser kan beröra arbetsformer och arbetssätt, lärmiljöer, bemötande och förväntningar.
 - c) Analysera, utifrån uppföljningen enligt punkt a–b ovan, vad som påverkar och orsakar måluppfyllelsen, identifiera utvecklingsområden och besluta om utvecklingsinsatser. Se till att slutsatser av analysen och beslutade utvecklingsinsatser dokumenteras.

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Kangos Kultur- och ekologiskola att senast **den 3 augusti 2020** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart. Nedan redovisas de åtgärder som Skolinspektionen anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna.

Undervisning och lärande

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Kangos Kultur- och ekologiskola inte uppfyller författningskraven avseende att:

- I undervisningen tas hänsyn till elevernas olika behov. (1 kap. 4 § och 3 kap. 2 § skollagen; 5 kap. 2 § skolförordningen; Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.2. Kunskaper)

Åtgärder

- Se till att rektorn, genom lektionsobservationer och samtal med lärare, följer upp och utvärderar arbetet med att i undervisningen främja varje elevs kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas kunskaper, förutsättningar och behov. I utvärderingen ska anges identifierade förbättringsområden och beslut om förbättringsinsatser. Rektorn ska se till att förbättringsinsatserna genomförs och att insatserna följs upp. Utvärderingen ska avse **högstadiet** och omfatta:

- a) Lärares möjligheter att planera undervisningen och lärares kompetens för uppdraget att individanpassa undervisningen.
- b) Hur arbetssätt, arbetsformer och innehåll samt läromedel och andra lärverktyg stödjer en individanpassad undervisning.

Huvudmannens ansvar för utbildningen

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Kangos kultur och ekologiskola inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Huvudmannen fullgör de uppgifter och det ansvar som följer av huvudmannaskapet. (1 kap. 9 §, 2 kap. 8–8 a §§ och 34 § 2 st., 4 kap. 7 § skollagen, Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Varje skolas utveckling).

Åtgärder

- Se till att i enlighet med skollagen och godkännandet för utbildningen fullgöra de uppgifter och det ansvar som följer av huvudmannaskapet genom att:
 - a) Skapa strukturer för egen kontroll av att verksamheten följer de föreskrifter som gäller för utbildningen. I detta ingår att bevaka och arbeta för att de föreskrifter som gäller för utbildningen uppfylls samt att åtgärda brister om verksamheten inte lever upp till författningskrav. Detta kan omfatta att huvudmannen förtydligar hur skolchefens uppdrag ska fullgöras.
 - b) Ge rektorn nödvändig utbildning avseende bestämmelser om betygskatalog.
 - c) Genomföra implementerings- och kompetensutvecklingsinsatser för berörd skolpersonal om garantin för tidiga stödinsatser i förskoleklassen och lågstadiet samt om läroplanens mål om digitalisering.

Bakgrund

Skolinspektionen genomförde under våren 2018 tillsyn av Kangos Kultur- och ekologiskola (897600-8238) och fattade den 29 juni 2018 beslut för Kangos Kultur- och ekologiskola. Skolinspektionen genomförde under hösten 2018 en uppföljning av de brister som framkom i beslutet. Den 11 mars 2019 fattade Skolinspektionen uppföljningsbeslut för Kangos Kultur- och ekologiskola. I beslutet förelade Skolinspektionen Kangos Kultur- och ekologiskola vid vite av 300 000 kronor att senast den 15 augusti 2019 vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Skolinspektionen har nu gjort en uppföljning av de brister som framkom i ovanstående beslut. Uppföljningen bygger på en redovisning av vidtagna åtgärder som Kangos Kultur- och ekologiskola inkom med den 15 augusti 2019 och yttranden som huvudmannen inkom med den 30 oktober och den 22 november 2019. Skolinspektionen har även genomfört ett uppföljningsbesök vid skolan den 17–19 september 2019. Vid uppföljningsbesöket intervjuades rektorn, lärare, personal i elevhälsan, elever samt representanter för

huvudmannen. Underlag för Skolinspektionens bedömningar är också dokumentation som inhämtats från skolenheten.

Sammanfattande bedömning

Vid uppföljning av tidigare beslut konstaterar Skolinspektionen att huvudmannen inte har avhjälpt samtliga påtalade brister inom områdena *Förutsättningar för utbildningen vid skolenheten* och *Utveckling av utbildningen*. Det har även framkommit nya brister vid uppföljningen inom områdena *Extra anpassningar och särskilt stöd*, *Bedömning och betygsättning* och *Undervisning och lärande*. En ny brist har också framkommit gällande modersmålsundervisning.

Skolinspektionen konstaterar att det fortfarande saknas psykologiska och specialpedagogiska insatser i elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete. Vidare bedömer Skolinspektionen att det kvarstår brister i det systematiska kvalitetsarbetet avseende utbildningen i förskoleklassen och fritidshemmet.

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i arbetet med att utreda särskilt stöd och att utarbeta åtgärdsprogram för elever som ska ges särskilt stöd. Skolinspektionen konstaterar att processen för särskilt stöd och åtgärdsprogram inte är implementerad på skolan.

Huvudmannen behöver erbjuda modersmålsundervisningen i meänkieli till elever som har rätt till det och se till att kursplanen i detta ämne används.

Vidare bedömer Skolinspektionen att skolan inte har en godtagbar betygskatalog, vilket är allvarligt eftersom det är viktigt ur ett rättssäkerhetsperspektiv att bestämmelser om detta följs.

Skolinspektionen bedömer att flera av ovanstående brister är allvarliga och att några av bristerna har funnits under en längre tid och att det därför finns skäl att förena föreläggandet med vite i dessa delar.

Skolinspektionen bedömer också att det finns brister i undervisningen. I högstadiet anpassas undervisningen i flera ämnen inte i tillräcklig utsträckning till elevernas behov, förutsättningar och kunskapsutveckling.

Vidare bedömer Skolinspektionen att huvudmannen alltjämt inte fullgör de uppgifter och det ansvar som följer av huvudmannaskapet. Huvudmannen behöver arbeta mer aktivt med åtgärder för att rätta till påtalade brister och även stärka sitt ansvarstagande för att genom kvalitetsarbete och egen kontroll se till att verksamheten följer gällande bestämmelser.

Skolinspektionen fortsätter utredningen inom *Ägar- och ledningsprövning samt prövning av ekonomiska förutsättningar*.

Slutligen konstaterar Skolinspektionen att huvudmannen har avhjälpt påtalade brister inom området *Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling* och avslutar därför tillsynen i denna del.

Nedan redogör Skolinspektionen för de kvarstående bristerna och de nya brister som framkommit vid Skolinspektionens uppföljning.

Motivering till föreläggande vid vite

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolan brister i att utreda behov av särskilt stöd och att skriva åtgärdsprogram

Skolinspektionens bedömning

Vid uppföljningen har Skolinspektionen konstaterat nya brister inom området *Extra anpassningar och särskilt stöd*.

Skolinspektionen bedömer att skolans arbete med särskilt stöd har omfattande brister. Rektorn ser inte till att elevers behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Det finns också brister i skolans utredningar av särskilt stöd eftersom det i flera fall inte framgår vilket behov av särskilt stöd eleven har. Skolinspektionen konstaterar också att upprättade åtgärdsprogram inte uppfyller författningarnas krav. Flera åtgärdsprogram anger bland annat inte på vilket sätt och i vilken omfattning eleven ska få stöd, vilket innebär att åtgärderna är svåra att genomföra och att utvärdera. Skolinspektionen bedömer även att det är en brist att åtgärdsprogram inte kontinuerligt följs upp och utvärderas. Vidare bedömer Skolinspektionen att beslut om anpassad studiegång inte är tillräckligt motiverade, då det inte framgår vad beslutet innebär.

Rektorn har inte implementerat rutiner för arbetet med särskilt stöd och ansvarsfördelningen för arbetet. Skolinspektionen bedömer att samråd med specialpedagogisk kompetens inte sker i tillräcklig utsträckning i arbetet med särskilt stöd och åtgärdsprogram. Skolinspektionens utredning visar också att det finns brister i de utredningar av särskilt stöd där samråd inte skett med specialpedagogisk kompetens. För att eleverna ska få det särskilda stöd som de har rätt till är det viktigt att skolan involverar elevhälsan och framförallt personal med specialpedagogisk kompetens i ett tidigt skede.

Rättsliga utgångspunkter

Av skollagen framgår att om det genom uppgifter från lärare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de

Beslut

2019-12-11

10 (25)

Dnr 44-2017:6050

2017:6051

kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd.

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Om utredningen visar att eleven inte är i behov av särskilt stöd, ska rektorn i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas. Det särskilda stödet ska ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.

Om det särskilda stödet inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar får ett beslut innebära avvikelser som sker från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång). När det gäller beslut om anpassad studiegång får inte rektorn överlåta sin beslutanderätt till någon annan. Rektorn ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen.

Av läroplanen framgår att rektorn har ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får det särskilda stöd och den hjälp de behöver.

Av förarbeten framgår att det är viktigt att tillvarata den specialpedagogiska kompetensen i ett tidigt skede. I den specialpedagogiska yrkesrollen ingår att stödja lärarna och medverka i det förebyggande arbetet med att undanröja hinder och svårigheter i olika lärmiljöer inom verksamheten. Till speciallärarnas arbetsuppgifter hör exempelvis att identifiera elevers behov av stöd och att undervisa eleverna. I den specialpedagogiska yrkesrollen ligger att göra pedagogiska utredningar på såväl organisations-, grupp- som individnivå samt att upprätta och praktiskt arbeta med åtgärdsprogram i samverkan med andra aktörer. Det bör endast i undantagsfall anses vara uppenbart obehövligt att i en utredning om särskilt stöd samråda med den del av elevhälsan som har specialpedagogisk kompetens (prop. 2013/14:160 s. 22 och 25).

Enligt Skolverkets allmänna råd om arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram bör rektorn skapa rutiner för att tidigt få information från lärare, övrig skolpersonal, elever och elevers vårdnadshavare om att en elev kan vara i behov av särskilt stöd. Lärare bör uppmärksamma tecken på att en elev kan vara i behov av annat stöd än det som kan ges i form av extra anpassningar, och då skyndsamt anmäla till rektorn att det finns behov av att göra en utredning om särskilt stöd. Rektorn bör skapa rutiner för att säkerställa att en utredning om en elevs behov av särskilt stöd görs, samt avgöra vem som ska ansvara för utredningen och hur samarbetet med elevhälsan ska ske vid utredningen. Den som gör utredningen bör kartlägga elevens skolsituation och göra en pedagogisk bedömning av om eleven är i behov av särskilt stöd och i så fall bedöma vilket behov av stöd eleven har (SKOLFS 2014:40).

Skolinspektionens utredning

Skolinspektionens utredning visar att rektorn inte ser till att utredningar av elevers behov av särskilt stöd sker skyndsamt. Rektorn och lärare uppger att det finns elever på mellanstadiet som har behov av en utredning för att kartlägga om eleverna har behov av särskilt stöd. Enligt rektorn och lärarna uppdagades behovet av utredning i slutet av vårterminen 2019 men en utredning har inte påbörjats vid tiden för Skolinspektionens uppföljningsbesök. Andra lärare uppger att det finns elever på högstadiet för vilka lärare anser att stöd i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleverna ska nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Lärarna uppger att de uppmärksammade elevernas behov av särskilt stöd i slutet av vårterminen 2019 och att det inte har påbörjats en utredning om de är i behov av särskilt stöd eller inte.

Enligt rektorn finns det ingen skriftlig rutin för arbetet med särskilt stöd på skolan och rektorn tar del av anmälan om behov av särskilt stöd genom diskussioner med personalen. Enligt lärarna är rektorn ofta med på arbetslagsmöten och lärarna säger att i och med att rektorn deltar i samtalen så får också rektorn vetskap om elevernas stödbehov.

Såväl rektorn som personal i elevhälsan och lärare uppger i intervjuer att elevhälsans specialpedagogiska kompetens som regel inte involveras i arbetet med särskilt stöd och åtgärdsprogram. Rektorn, personal i elevhälsan och lärare uppger att specialpedagogisk kompetens varken deltar i utredningar av elevers behov av särskilt stöd eller i arbetet med särskilt stöd och åtgärdsprogram. Av samtliga intervjuer framgår vidare att specialpedagogisk kompetens endast ingår i arbetet med särskilt stöd när det är aktuellt att genomföra en mer omfattande utredning, exempelvis en dyslexiutredning. Personal i elevhälsan och lärarna uppger vidare att kuratorn och skolsköterskan är delaktiga när det finns behov av utredningskompetens inom exempelvis sociala svårigheter eller hög frånvaro på grund av sjukdom.

Vid tidpunkten för Skolinspektionens besök har skolan fyra aktuella åtgärdsprogram med tillhörande utredningar. Skolinspektionen har tagit del av skolans utredningar av särskilt stöd och kan konstatera att det i två av dessa inte framgår vilket behov av särskilt stöd som eleven har. Exempelvis anges endast att elevens kunskaper behöver kartläggas, men det finns inte dokumenterat att det har genomförts. Ett annat exempel är att lärare i vissa ämnen har bedömt elevens kunskaper i förhållande till kunskapskraven, men det framgår inte vilket behov av stöd som eleven har. I två av utredningarna som är mer omfattande och där elevhälsan deltagit, finns det däremot beskrivet vilket behov av stöd som eleverna har.

Skolinspektionen har tagit del av skolans åtgärdsprogram och kan konstatera att flera åtgärdsprogram inte innehåller konkreta och utvärderingsbara åtgärder för arbetet med särskilt stöd. Åtgärder som finns beskrivna är till exempel; *"bygga relation"*, *"sträva att få eleven tillbaka till klassen"*, *"eleven kan arbeta med uppgifterna utanför klassrummet"* och *"skolgång fem dagar i veckan"*. Av åtgärderna framgår inte på vilket sätt och i vilken omfattning eleven ska få stöd. I flera av åtgärdsprogrammen framgår det heller inte vem som ansvarar för respektive åtgärd eller vem som ansvarar för uppföljning och utvärdering och när det ska genomföras.

Av skolans åtgärdsprogram samt av intervju med rektorn framgår att åtgärdsprogram inte kontinuerligt följs upp och utvärderas. Rektorn uppger att skolans åtgärdsprogram inte har utvärderats under perioden slutet av vårterminen 2019 fram till mitten av september 2019. Dessa uppgifter bekräftas av den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av. Åtgärdsprogrammen är daterade den 30 maj 2018, den 15 november 2018, den 4 februari 2019 och den 1 april 2019, och inget av åtgärdsprogrammen har följts upp och utvärderats. Rektorn uppger i intervju att rektorn inte har hunnit uppdatera åtgärdsprogrammen och beslut om anpassad studiegång på skolan då rektorn ännu inte har läst igenom samtliga åtgärdsprogram.

Vidare visar Skolinspektionens utredning att rektorn inte alltid fattar beslut om anpassad studiegång för en elev som ges sådant stöd. Det framgår även att det i upprättade beslut om anpassad studiegång inte anges vilka avvikelser som sker från den timplan samt ämnen och mål som annars gäller för utbildningen. Rektorn uppger i intervju att det finns elever med anpassad studiegång på skolan, men att rektorn inte har vetskap om vilka ämnen som eleverna inte ges undervisning i. Enligt rektorn är det lärarna som vet vilka ämnen som avses. Lärarna uppger att det finns två elever med anpassad studiegång på skolan. Skolinspektionen har tagit del av skolans beslut om anpassad studiegång och kan konstatera att det endast finns ett dokumenterat beslut. Beslutet innehåller rubriken anpassad studiegång, elevens namn, under vilken tidsperiod beslutet

ska gälla och rektorns underskrift, det framgår inte vilket eller vilka ämnen som helt eller delvis omfattas av beslutet.

Bedömning och betygssättning

Skolan har inte en godtagbar betygskatalog

Skolinspektionens bedömning

Vid uppföljningen har Skolinspektionen konstaterat en ny brist inom området *Bedömning och betygssättning*.

Skolinspektionen bedömer att skolans betygskatalog är så bristfällig både till utformning och innehåll att den inte kan sägas utgöra en betygskatalog i enlighet med lagstiftningen. Till exempel innehåller betygskatalogen enbart elevernas förnamn, det framgår inte vilken årskurs eleverna tillhör och katalogen är inte signerad av betygssättande lärare. Rektorn brister således i sitt ansvar för att betygskatalogen förs i enlighet med författningarnas krav.

Rättsliga utgångspunkter

Enligt skollagen ska rektorn se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar. Betyg ska beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas. Betyg ska utfärdas skriftligt. Enligt skolförordningen ska beslut om betyg dokumenteras i en betygskatalog. Rektorn ansvarar för att betygskatalogen förs.

Av Skolverkets föreskrifter om betygskatalog framgår att betygskatalogen ska utformas så att den skyddas mot förlust och olovlig ändring samt så att dokumentets äkthet över tiden kan säkerställas. Betygskatalogen ska föras löpande och den får föras på papper eller elektroniskt. I grundskolan ska beslut om betyg föras in i betygskatalogen dels i slutet av varje termin då betyg ska beslutas, dels i anslutning till att ett ämne har avslutats. Det ska framgå av betygskatalogen om ett ämne har avslutats. Den eller de som beslutar om ett betyg ska datera uppgiften i betygskatalogen och förse uppgiften med egenhändig signatur. Vidare framgår att betygskatalogen ska innehålla identifieringsuppgifter bland annat namn och titel på den eller de som har beslutat om betyg, Statistiska centralbyråns skolenhetskod och elevens namn samt elevens personnummer eller motsvarande. Betygskatalogen ska också innehålla uppgifter om betyg bland annat ämnets namn och elevens betyg i respektive ämne (SKOLFS 2011:123).

Skolinspektionens utredning

Skolinspektionen har tagit del av skolans betygskatalog från vårterminen 2019 och kan konstatera att den information som enligt Skolverkets föreskrifter ska anges i betygskatalogen saknas. Betygskatalogen saknar identifieringsuppgifter

såsom elevernas fullständiga namn och personnummer, skolenhetskod samt namn och titel på dem eller de som har beslutat om betyg. Betygskatalogen har inte heller förts på sådant sätt att den eller de som beslutar om ett betyg har daterat och försett uppgiften med egenhändig signatur. Rektorn uppger i intervju att betygskatalogen inte är korrekt utformad och att skolan har beställt ett nytt dokumentunderlag för upprätta en ny betygskatalog i efterhand.

Förutsättningar för utbildningen vid skolenheterna

Specialpedagogisk kompetens och psykolog arbetar fortfarande inte hälsofrämjande och förebyggande

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att bristerna inom området *Förutsättningar för utbildningen kvarstår*.

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen inte har säkerställt att elevhälsan som en samlad resurs arbetar förebyggande och hälsofrämjande. Det saknas fortfarande psykologiska och specialpedagogiska insatser i elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete. Såväl psykolog som personal med specialpedagogisk kompetens genomför endast åtgärdande insatser som rör enskilda elever. Psykologen har visserligen vid ett tillfälle bjudit in föräldrar vid skolan till ett föräldracafé där psykologen medverkat. Skolinspektionen anser dock inte att detta är tillräckligt för att leva upp till skollagens krav på psykologens medverkan i förebyggande och hälsofrämjande arbete.

Rättsliga utgångspunkter

Enligt skollagen ska det för eleverna i grundskolan finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande.

Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.

I förarbetena till skollagen beskrivs att skolan har ett ansvar för att skapa en god lärandemiljö för elevernas kunskapsutveckling och personliga utveckling. Elevhälsans arbete bör i stor utsträckning vara förebyggande och ha en hälsofrämjande inriktning. Vidare följer att arbetet med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper i skolan. De mer generellt inriktade uppgifterna, där elevhälsans medverkan är viktig, rör bland annat elevernas arbetsmiljö och skolans värdegrundsarbete (prop. 2009/10:165 s. 276).

Skolinspektionens utredning

Av intervjuer med såväl rektorn som personal i elevhälsan och lärare framgår att det inte ingår personal med specialpedagogisk kompetens i elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete. Av samtliga intervjuer framgår att skolans elevhälsa tillhandahålls av Pajala kommun. Skolinspektionen har tagit del av det avtal som Pajala kommun och Kangos Kultur- och ekologiskola har tecknat. Av avtalet framgår att kommunen ska tillhandahålla medicinska, psykosociala och psykologiska insatser i det förebyggande och hälsofrämjande arbetet. Personal med specialpedagogisk kompetens tillhandahålls endast vid utredningar av mer omfattande karaktär, till exempel vid dyslexiutredningar. Rektorn och huvudmannens representanter uppger att de därför har försökt rekrytera personal med specialpedagogisk kompetens, men inte lyckats.

Personal i elevhälsan uppger att skolsköterskan och kuratorn som regelbundet besöker skolan genomför förebyggande och hälsofrämjande insatser. Personal i elevhälsan säger att de inte vet om personal med specialpedagogisk kompetens har genomfört insatser av förebyggande eller hälsofrämjande karaktär. Enligt personal i elevhälsan har specialpedagogisk kompetens använts vid en dyslexiutredning. Rektorn och lärare uppger att personal med specialpedagogisk kompetens varken är delaktig i arbetet med att utforma extra anpassningar eller i utredningar om elever är i behov av särskilt stöd.

Representanter för huvudmannen uppger i intervju att det inte ingår psykologiska insatser i elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete. Av intervjuer med rektorn, elevhälsa och lärare framgår att skolan vid några tillfällen haft kontakt med psykologen i samband med handledning avseende enskilda elevärenden. Av intervjuer framgår vidare att skolans vårdnadshavare blivit inbjudna till föräldracafé i Pajala där psykologen medverkat.

Representanter för huvudmannen framför att de tagit kontakt med Pajala kommun för att få ökad tillgång till psykolog och specialpedagogisk kompetens och att Pajala kommun har lovat dem "*full nyttjanderätt av elevhälsan*" från och med den 1 januari 2020.

Skolan erbjuder inte modersmålsundervisning i meänkieli till elever som har rätt till det

Vid uppföljningen har Skolinspektionen konstaterat en ny brist inom området *Förutsättningar för utbildningen vid skolenheten*.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det är en brist att skolan inte erbjuder modersmålsundervisning i meänkieli till elever som tillhör den nationella minoriteten tornedalingar. Det finns elever som har meänkieli som modersmål på skolan men som inte erbjuds modersmålsundervisning eftersom skolan

anordnar undervisning i meänkieli som skolans val. Undervisningen utgår dock inte från någon kursplan och eleverna får inte betyg i ämnet.

Skolinspektionen vill framhålla att modersmålsundervisning kan genomföras inom ramen för skolans val, men undervisningen ska utgå från och omfatta målen i läroplanen och ämnets kursplan och elevens kunskaper ska bedömas utifrån kunskapskraven så att eleven kan få betyg i ämnet. En elev som tillhör någon av de nationella minoriteterna ska erbjudas modersmålsundervisning i elevens minoritetsspråk.

Rättsliga utgångspunkter

Enligt skollagen gäller för grundskolan en läroplan. I läroplanen ingår kursplaner för grundskolans ämnen och kursplanerna kompletteras av kunskapskrav.

I 10 kap. 7 § skollagen anges att en elev som tillhör någon av de nationella minoriteterna ska erbjudas modersmålsundervisning i elevens minoritetsspråk. Enligt 5 kap. 7–10 §§ skolförordningen är det rektorn som beslutar om en elevs modersmålsundervisning. Modersmålsundervisning får anordnas som språkval i grundskolan, som elevens val, inom ramen för skolans val, eller utanför den garanterade undervisningstiden. Meänkieli är ett nationellt minoritetsspråk.

Av läroplanen framgår att de nationella minoritetsspråken har en kursplan. Undervisningen i meänkieli ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper i och om språket samt kunskaper om minoritetens kultur. Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla flerspråkighet, sin förståelse av omvärlden och sin identitet. Av läroplanen framgår att det finns beskrivet centralt innehåll för årskurs 1–3, 4–6, 7–9 inom ramen för såväl meänkieli som förstaspråk som andraspråk. Kunskapskrav finns beskrivna för årskurs 6 och årskurs 9, även de för såväl meänkieli som förstaspråk som andraspråk.

Skolinspektionens utredning

Av intervjuer med rektorn, lärare och elever framgår det att det finns elever på skolan som har meänkieli som modersmål. Av intervjuerna framgår vidare att skolan anordnar meänkieli inom skolans val och att undervisningen organiseras och genomförs utan att kursplanen för meänkieli används. Enligt rektorn erbjuder inte skolan meänkieli som modersmål då det istället organiseras inom skolans val. Rektorn uppger att alla elever på skolan ges undervisning i meänkieli, förutom de elever som läser finska eller samiska. Vidare uppger rektorn och lärare att undervisningen inte organiseras efter någon kursplan och att skolan istället för betyg ger eleverna skriftliga intyg som visar att de läst meänkieli.

Representanterna för huvudmannen uppger att samiska och finska genomförs som modersmålsundervisning, men inte meänkieli eftersom det organiseras inom skolans val.

Styrning och utveckling av utbildningen

Brister kvarstår i det systematiska kvalitetsarbetet avseende förskoleklassen och fritidshemmet

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att delar av de konstaterade bristerna inom området *Styrning och utveckling av utbildningen* kvarstår.

Skolinspektionen bedömer att rektorn numera följer upp kunskapsresultat och andra nationella mål som finns för utbildningen i grundskolan. Det finns beslutade utvecklingsåtgärder som tagits fram utifrån en analys av uppföljningen. För grundskolan finns även en planering för genomförandet av de beslutade utvecklingsåtgärderna. I Skolinspektionens utredning framkommer att systematiskt kvalitetsarbete för grundskolan sker i ett sammanhang på huvudmanna- och skolenhetsnivå. Skolinspektionen bedömer därmed att huvudmannen numera planerar, följer upp och utvecklar utbildningen i grundskolan.

Skolinspektionen konstaterar däremot att det fortfarande inte finns ett dokumenterat kvalitetsarbete för verksamheten i förskoleklass. Även om det i arbetslagen sker en viss uppföljning av resultaten i förskoleklass, är det inget som sammanställs och dokumenteras för att läggas till grund för analys och beslut om prioriteringar av utvecklingsinsatser. Det sker inte någon analys som ligger till grund för att ta fram beslut om utvecklingsåtgärder. Således sker det inte heller någon planering för hur genomförande av utvecklingsåtgärder ska ske. Skolinspektionen konstaterar att huvudmannen inte har något underlag att tillgå från skolenheten och inte heller har genomfört någon egen uppföljning av verksamheten i förskoleklass.

Skolinspektionen konstaterar också att huvudmannen fortfarande inte bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete för utbildningen i fritidshemmet.

Rättsliga utgångspunkter

Enligt skollagen ska varje huvudman inom skolväsendet på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Sådan planering, uppföljning och utveckling av utbildningen ska genomföras även på skolenhetsnivå. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Rektorn ansvarar för att kvalitetsarbete vid enheten genomförs. Inriktningen på det systematiska

kvalitetsarbetet ska vara att de nationella mål som finns för utbildningen i skollagen och i andra föreskrifter uppfylls. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

Av förarbetena till skollagen framgår att dokumentationen av det systematiska kvalitetsarbetet bör innehålla information om resultat och måloppfyllelse, analys av förbättringsområden samt beslut om förbättringsåtgärder (prop. 2009/10:165, s. 305). Vidare framgår att huvudmannens kvalitetsarbete ska bygga på de uppgifter som kommer fram i verksamheternas kvalitetsarbete och på andra uppgifter som är väsentliga för uppföljningen och utvecklingen. Det finns därutöver skäl att anlägga särskilda huvudmannaperspektiv på verksamheten. Även huvudmannens styrning, uppföljning, utvärdering och utveckling av verksamheten bör analyseras särskilt. När det gäller en enskild huvudman som bedriver utbildning vid endast en skolenhet bör arbetet med planering, uppföljning, utvärdering och utveckling på huvudmannanivå och skolenhetsnivå kunna ske i ett sammanhang, då begreppen huvudman och skolenhet för fristående verksamheter i dessa fall många gånger sammanfaller (prop. 2009/10:165 s. 306).

Skolinspektionens utredning

Skolinspektionens utredning visar att det inte finns ett dokumenterat kvalitetsarbete för utbildningen i förskoleklassen. Det finns inte någon dokumenterad uppföljning och bedömning av hur väl förskoleklassen arbetar utifrån utbildningens syfte och läroplanens övergripande mål och riktlinjer. Representanter för huvudmannen uppger att personalen i förskoleklass har gjort en viss uppföljning i arbetslaget, men att rektorn på grund av tidsbrist inte hunnit dokumentera detta. Representanterna för huvudmannen uppger vidare att det inte sker en analys som leder fram till beslut om förbättringsåtgärder för förskoleklassen. Enligt representanterna för huvudmannen finns det inte något dokumenterat kvalitetsarbete för verksamheten i förskoleklass. Huvudmannen har inte något underlag att tillgå från skolenheten och inte heller har genomfört någon egen uppföljning av verksamheten i förskoleklass. Representanter för huvudmannen uppger att avsaknaden av ett dokumenterat kvalitetsarbete för verksamheten i förskoleklass beror på tidsbrist.

Skolinspektionen konstaterar även att huvudmannen inte tar ansvar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete för utbildningen i fritidshemmet. Huvudmannens representanter uppger att fritidshemmet inte följs upp i tillräcklig omfattning och att det därmed inte sker en analys som leder fram till beslut om utvecklingsåtgärder. Enligt representanterna för huvudmannen finns det inte några framtagna beslut om utvecklingsåtgärder för verksamheten.

Skolinspektionen har däremot tagit del av grundskolans dokumenterade kvalitetsarbete för läsåret 2018/19. Av inkommen redovisning framgår att rektorn numera följer upp och sammanställer grundskolans resultat i relation till de kunskapskrav och de nationella mål som finns för skolformen. Det framgår vidare att det även finns en analys, beslut om utvecklingsåtgärder och planering för att genomföra dessa. Skolinspektionens utredning visar vidare att det systematiska arbetet med planering, uppföljning, analys och framtagande av utvecklingsåtgärder avseende utbildningen i grundskolan sker i ett sammanhang på huvudmanna- och skolenhetsnivå. Av det dokumenterade kvalitetsarbetet för grundskolan läsåret 2018/19 framgår att huvudmannen utifrån sitt perspektiv tagit beslut om utvecklingsåtgärder för grundskolan. Det framgår även en plan för hur dessa ska genomföras.

Motivering till föreläggande vid vite som verktyg

Enligt 26 kap.10 § skollagen får Skolinspektionen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart. Ett föreläggande ska ange de åtgärder som tillsynsmyndigheten anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna.

Enligt 26 kap. 27 § skollagen får ett föreläggande förenas med vite. Skolinspektionen ska förena ett föreläggande med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det av särskilda skäl inte är obehövligt.

Eftersom verksamheten vid Kangos Kultur- och ekologiskola inte uppfyller författningarnas krav, finns skäl att på nytt förelägga huvudmannen att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Skolinspektionen kan konstatera att huvudmannen inte sett till att åtgärda påtalade brister i verksamheten, trots förelägganden från myndigheten. Härtill kommer att Skolinspektionen har konstaterat nya brister i verksamheten. Skolinspektionen bedömer att flera av bristerna i verksamheten är allvarliga och att några av bristerna har funnits under en längre tid. Det finns därför skäl att förena föreläggandet med vite.

Motivering till föreläggande

Undervisning och lärande

Vid uppföljningen har Skolinspektionen konstaterat en ny brist inom området *Undervisning och lärande*.

*Undervisningen i högstadiet är inte alltid individanpassad***Skolinspektionens bedömning**

Skolinspektionen bedömer att undervisningen i årskurs 7–9 i ämnena biologi, kemi, fysik, teknik, samhällskunskap, historia, religion och geografi inte i tillräcklig utsträckning utgår från elevernas behov, förutsättningar och kunskapsutveckling. Alla elever på högstadiet ges undervisning samtidigt i samma klassrum och samtliga elever lyssnar till samma genomgång av läraren. Eleverna har dessutom likadant läromedel, gör samma arbetsuppgifter och skriver likadana prov. Utredningen visar att undervisningens upplägg och genomförande inte anpassas så att varje elev får utvecklas efter sina förutsättningar och upplever att den egna kunskapsutvecklingen går framåt.

Rättsliga utgångspunkter

Enligt skollagen ska alla elever ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och i sin personliga utveckling för att de utifrån sina förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Även elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att nå längre i sin kunskapsutveckling.

Enligt skolförordningen ska eleverna genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna når de kunskapskrav som minst ska uppnås och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen.

Av läroplanen framgår att undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper. Skolan ska erbjuda eleverna en strukturerad undervisning under lärares ledning. Läraren ska ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Läraren ska organisera och genomföra undervisningen så att varje elev får utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga. Lärarna ska även organisera och genomföra undervisningen så att eleverna succesivt får fler och större självständiga uppgifter, ett ökat eget ansvar och möjligheter till ämnesfördjupning, överblick och sammanhang. Eleverna ska uppleva att den egna kunskapsutvecklingen går framåt.

Enligt läroplanen har rektorn ett särskilt ansvar för att undervisningen utformas så att eleverna får den ledning och stimulans samt den hjälp de behöver och att lärare får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter.

Skolinspektionens utredning

Skolinspektionens utredning visar att undervisningen i högstadiet i flera ämnen inte anpassas till varje elevs behov förutsättningar och kunskapsutveckling. Av intervjuer med lärare och elever framgår att alla elever i årskurs 7–9 ges undervisning tillsammans i samma klassrum. Detta gäller ämnena biologi, kemi, fysik, teknik, samhällskunskap, historia, religion och geografi. Både lärare och elever uppger att samtliga elever i klassrummet ges samma undervisning i dessa ämnen, de lyssnar alla till samma genomgång, har samma läromedel, gör likadana uppgifter och har likadana prov. Detta bekräftas vid en av Skolinspektionens lektionsobservationer. Utredningen visar att undervisningen i andra ämnen har ett annat upplägg.

En av lärarna uppger att även om undervisningen genomförs så att alla elever på högstadiet ges likadan undervisning så kan elever som går i högre årskurser koppla samman undervisningens moment med något moment som läraren gick igenom året innan. Enligt läraren gör det därför inget att alla elever oavsett årskurs gör samma uppgifter eftersom de äldre eleverna kan utveckla sina svar och visa att deras kunskapsutveckling gått framåt.

De flesta elever uppger att de inte upplever att de succesivt får svårare uppgifter och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt. Enligt några elever får alla elever samma information och alla elever gör samma sak, vilket innebär att eleverna inte känner att de blir utmanade. En elev säger "det kan vara enkelt för någon, men svårt för en annan, då blir det tråkigt". En annan elev ställer sig frågan "ska inte elever i årskurs 9 få lära sig på högre nivå?". Eleverna uppger även att alla på högstadiet gör likadana prov vilket också innebär att de inte känner att deras utveckling går framåt. En av lärarna säger att eleverna kan ha svårt att förstå varför deras prov är likadana oavsett årskurs. Enligt läraren får eleverna samma frågor på proven men ska utveckla svaren olika beroende på vilken årskurs de går.

Huvudmannens ansvar för utbildningen***Huvudmannen brister fortfarande i sitt ansvarstagande*****Skolinspektionens bedömning**

Skolinspektionen bedömer att de konstaterade bristerna inom *Huvudmannens ansvarstagande för utbildningen* delvis kvarstår.

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen har skapat uppföljningssystem som stödjer kvalitetsarbetet på såväl huvudmannanivå som enhetsnivå och sett till att personalen kan använda ändamålsenliga former för uppföljning och analys av utbildningen. Som konstaterats ovan kvarstår dock brister i det systematiska kvalitetsarbetet avseende förskoleklassen och fritidshemmet.

Även om huvudmannen vidtar åtgärder för att rätta till påtalade brister, och alltså inte längre förhåller sig passiv, bedömer Skolinspektionen att huvudmannen behöver göra ytterligare ansträngningar för att fullgöra de uppgifter och det ansvar som följer av huvudmannaskapet. Vid uppföljningen bedömer Skolinspektionen att några av de påtalade bristerna fortfarande inte har avhjälpits. Dessutom har det framkommit flera nya brister i verksamheten inom centrala områden såsom särskilt stöd och betygsättning. Skolinspektionen konstaterar att huvudmannen behöver arbeta mer aktivt med åtgärder för att rätta till påtalade brister. Vidare behöver huvudmannen stärka sitt övergripande ansvarstagande för att kunna uppmärksamma brister i verksamheten. Huvudmannen kan inte enbart förlita sig på rektorn, utan behöver genom kvalitetsarbete, klagomålshantering och egen kontroll förvissa sig om att utbildningen genomförs i enlighet med gällande bestämmelser.

Det är en brist att huvudmannen inte kontinuerligt analyserar behov av kompetensutveckling hos personalen och ser till att lärare och annan personal har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet. Bristen som gäller att skolan inte för en betygskatalog visar, enligt Skolinspektionens mening, på att rektorn inte har tillräckliga kunskaper om aktuella bestämmelser. Skolinspektionen konstaterar även att skolpersonal inte har fått fortbildning om det ökade digitaliseringsuppdrag som har införts i läroplanen. Skolpersonal har inte heller nödvändiga kunskaper om de nya bestämmelserna om garanti för tidiga stödinsatser i förskoleklassen och lågstadiet. Huvudmannen har det övergripande ansvaret för att garantin uppfylls och därmed att de resurser som behövs finns tillgängliga, bland annat i form av implementerings- och kompetensutvecklingsinsatser. Detta är av största vikt mot bakgrund av att garantin syftar till öka kvaliteten i arbetet med stödinsatser och att ge elever mer likvärdiga förutsättningar för sin kunskapsutveckling.

Huvudmannen har ansvar för övergripande planering av verksamheten. Detta behöver ta sin utgångspunkt i den analys av utvecklingsbehoven som framkommer i kvalitetsarbetet på huvudmannas- och skolenhetsnivå. Det är också viktigt att huvudmannen säkerställer att planeringen utgår från de nationella målen för utbildningen. Huvudmannen behöver därför kontinuerligt hålla sig informerad om ändringar i de föreskrifter som gäller för verksamheten. Detta för att kunna möta behov av organisatoriska, ekonomiska och personella åtgärder, såsom kompetensutveckling, vid övergripande planering, resursfördelning och personalförsörjning.

Rättsliga utgångspunkter

Enligt skollagen ska utbildningen inom skolväsendet vara likvärdig inom varje skolform och inom fritidshemmet oavsett var i landet den anordnas.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar.

Huvudmannen ska se till att lärare och annan personal vid skolenheten har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet.

Om det vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister i verksamheten, ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas.

I förarbetena till skollagen anges att likvärdighet upprätthålls av mål i skollag och läroplaner samt tillsyn och kvalitetsgranskning. Likvärdighet innebär här att de fastställda målen kan nås på olika sätt beroende på lokala behov och förutsättningar. Kvaliteten i verksamheten ska dock ha lika hög nivå oavsett var i landet verksamheten bedrivs (prop. 2009/10:165 s. 229).

Av förarbetena framgår vidare att de grundläggande principerna för ansvarsfördelningen, som slogs fast i regeringens proposition *Ansvaret för skolan* (prop. 1990/91:18) fortsatt ska gälla. Dessa principer gäller oavsett om huvudmannen är staten, en kommun, ett landsting eller en enskild huvudman. Huvudmannen har ansvar för övergripande planering, resursfördelning och personalförsörjning. Huvudmannen ska planera, följa upp och utveckla sin verksamhet. En huvudman får inte förhålla sig passiv om den genom uppföljning och utvärdering upptäcker brister i verksamheten utan måste vidta de åtgärder som krävs. Rektorn fattar sina beslut om verksamheten inom de organisatoriska och ekonomiska ramar som huvudmannen beslutat om. Eftersom allt ytterst utgår från huvudmannens beslut kan huvudmannen emellertid aldrig avhända sig det övergripande ansvaret. Skollagens bestämmelser förutsätter således att huvudmannen anställer en rektor som har kunskaper om skolans styrning och kan företräda huvudmannen på ett tillfredsställande sätt. Det delade ansvaret förutsätter en kontinuerlig dialog mellan huvudmannen och rektorn med uppföljning, utvärdering och rapportering av beslut. Huvudmannen måste ge sina rektorer utbildning och stöd för att de ska kunna fatta välgrundade beslut (prop. 2009/120:165 s. 204, 247–248). Enligt förarbetena har också huvudmannen det yttersta ansvaret för att dess personal följer reglerna (prop. 1990/91:18 s. 31).

Skolinspektionens utredning

Skolinspektionens utredning visar att det finns en rad brister i verksamheten, som redogjorts för tidigare i detta beslut. Skolinspektionens utredning visar vidare att några av bristerna har funnits under en längre tid i verksamheten.

Av Skolinspektionens utredning framgår även att huvudmannen har vidtagit åtgärder och att påtalade brister delvis har avhjälpats. Kangos Kultur- och ekologiskola ideell förening har utsett en ny ordförande och en ny rektor tillträdde på skolan den 1 januari 2019. I intervju uppger representanter för huvudmannen att de har försökt att åtgärda de brister som Skolinspektionen påtalat men att de inte hunnit i alla delar. Representanter för huvudmannen uppger att de förlitar sig på rektorn samt att styrelsen och rektorn har en tät dialog. Representanter för huvudmannen uppger att de har förtroende för att rektorn följer lagen och förmedlar förändringar till personalen, samt att de litar på att det fungerar. Huvudmannens representanter och rektorn har gått en fortbildningskurs i styrelseutbildning avsedd för friskolor.

I 3 kap. 4–4 b §§ skollagen har införts bestämmelser om garanti för tidiga stödinsatser i förskoleklassen och lågstadiet, vilka har trätt ikraft den 1 juli 2019 (se prop. 2017/18:195, s. 195). Av intervjuer mer rektorn och lärare framgår att skolans personal inte har fått några fortbildningsinsatser kring det nya lagkravet. Bland annat uppger lärarna att de inte vet på vilket sätt specialpedagogisk kompetens ska ingå i arbetet med tidiga stödinsatser, till exempel när en elev är i behov av extra anpassningar.

I läroplanen har införts mål om digital kompetens i de två första delarna samt i flera ämnens kursplaner, vilka ska tillämpas från den 1 juli 2018. Av intervjuer med rektorn och lärare framgår att lärarna inte har fått fortbildningsinsatser eller fört diskussioner om hur läroplanens digitaliseringsuppdrag ska bli en del av undervisningen. Enligt lärare och elever använder de inte digitala verktyg i undervisningen i ämnena idrott och hälsa, matematik, biologi, fysik, kemi, slöjd och teknik. Enligt representanter för huvudmannen finns det tillräcklig utrustning för att skolan ska kunna arbeta med digitala verktyg i undervisningen, men det finns ingen på skolan som har ett uttalat ansvar för att utveckla arbetet med digitalisering.

Motivering till föreläggande som ingripande

Enligt 26 kap.10 § skollagen får Skolinspektionen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Eftersom verksamheten vid Kangos Kultur- och ekologiskola inte uppfyller författningarnas krav, finns skäl att förelägga huvudmannen att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Område där Skolinspektionen fortsätter utredningen

Ägar- och ledningsprövning samt prövning av ekonomiska förutsättningar

Skolinspektionen fortsätter utredningen inom ägar- och ledningsprövning samt prövning av ekonomiska förutsättningar.

Avhjälpta brister i verksamheten

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolinspektionen konstaterade i tidigare beslut att Kangos Kultur- och ekologiskola inte uppfyllde författningskraven avseende att:

- Vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. (6 kap. 6-10 §§ skollagen)

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen har upprättat och implementerat rutiner som säkerställer att rektorn och personalen vid grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet ska fullgöra sin skyldighet att anmäla kränkande behandling. Vidare bedömer Skolinspektionen att det numera finns en plan för motverka kränkande behandling som uppfyller skollagens krav.

Skolinspektionen avslutar härmed tillsynen avseende de brister som bedöms som avhjälpta.

På Skolinspektionens vägnar

X Elisabeth Wikén

Avdelningschef

Signerat av: Elisabeth Wikén

X Stina Linder

Föredragande

Signerat av: Stina Linder

I ärendets slutgiltiga handläggning har även enhetschef Joakim Blomberg, avdelningsjurist Jonas Hedström, jurist Linnéa Lundberg och utredaren Maud Karlström medverkat.

Hur man överklagar, se bilaga 1

Bilaga 1: Överklagandehänvisning

Skolinspektionens beslut om föreläggande med vite får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Överklagandet ställs till Förvaltningsrätten i Stockholm, men ska skickas eller lämnas till Skolinspektionen, Box 3177, 903 44 Umeå.

Överklagandet ska ha inkommit till Skolinspektionen inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om klaganden är en part som företräder det allmänna ska överklagandet dock ha inkommit inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

I skrivelsen ska anges vilket beslut som överklagas och vilken ändring som önskas. De skäl som finns för ändring bör också anges. Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller dennes ombud.